

Hans Ljungkvist
Direkt: 010-224 87 58
hans.ljungkvist@lansstyrelsen.se

Beslut om bildande av naturreservatet Nittälven i Ljusnarsbergs och Hällefors kommuner samt beslut om föreskrifter m.m.

BESLUT

Bildande av naturreservat

Med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808) förklarar Länsstyrelsen ett område av fastigheterna Hällefors 9:1, Havsjön 1:1, Havsjön s:1, Hjulsjöby 3:21, Björksjön 4:2, 5:3, 2:8, Kämpetorp 1:3 i Hällefors kommun samt Gruvriset 1:3, 2:1, Kandla 1:3, 1:4, Norra Hörken 2:60, Ljusnarsbergs-Konstdammen 1:99, Ljusnarsbergs-Abrahamsgård 1:6, Ljusnarsbergs-Krokfors 2:8, Ljusnarssund 1:1, Myrbo 1:3, Mårtenstorp 1:2, Skäret 3:1, Stennäs 1:1, Salbo 1:1, Stjärnfors 1:6, Stora Orrbacken 1:8, Ställbergstäkt 2:1, Viken 1:2, 1:16, Lilla Smedberget 7:1, Björkbo 1:13, Södra Björkberget 2:6, Norra Finnhyttan 2:3, Östra Älvhöjden 4:1, Sundet 1:28, Allmänningshemmanet 1:5, Västra Älvhöjden 3:2, Stora Uvberget 1:4 i Ljusnarsbergs kommun som naturreservat.

För ovannämnda fastigheter som ägs av Bergvik Skog Väst AB pågår lantmäteriförrättning.

Reservatet har den avgränsning som framgår av kartan i detta beslut samt enligt Lantmäteriets data i bilaga 1 och som slutligen märks ut i fält.

Naturreservatets namn skall vara Nittälven.

Syftet med naturreservatet

Syftet är att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer, tillgodose behov av områden för friluftsliv samt att återställa värdefulla naturmiljöer.

Nittälven med biflöden, omgivande naturskogar, myrmarker och andra ingående naturtyper, dess särpräglade geomorfologi samt områdets biologiska mångfald, ska bevaras och utvecklas och vad gäller vattendragen restaureras.

Syftet ska tillgodoses i huvudsak genom att områdets naturtyper med dess flora och fauna utvecklas fritt genom intern dynamik och andra naturliga processer.

Som återställningsåtgärd med efterföljande fri utveckling kan bränning komma ifråga för utvecklingsmark och arronderingsmark för att lägga grunden till en mer naturlig succession.

Återkommande bränning kan komma ifråga i naturskog då det motiveras av förekomsten av äldre naturlig brandpåverkan och onaturligt långvarig brandfrist samt specifikt för att gynna vissa brandanknutna arter.

Åtgärder ska vidtas för återställande av flottningsrensade sträckor av Nittälven och biflöden genom återläggning av stenar och block, borttagande av vallar samt tillförsel av nytt bottengrus.

Åtgärder kan komma ifråga för återställande av den naturgivna hydrologin och vegetationen i dikningspåverkad skog och våtmarker.

Öppethållande av utvalda ytor av äldre slättermarker kan komma ifråga.

Åtgärder kan komma att vidtas för att eliminera förekomsten av exotiska träd och buskar och invasiva växt- eller djurarter.

Borttagande av konkurrerande eller inväxande träd i anslutning till särskilt värdefulla trädindivider eller trädgrupper kan komma ifråga.

Föreskrifter för naturreservatet

För att tillgodose syftet med naturreservatet beslutar Länsstyrelsen med stöd av 7 kap 5, 6 och 30 §§ miljöbalken samt 22 § första stycket förordningen (1998: 1252) om områdesskydd enligt miljöbalken mm, att nedan angivna föreskrifter ska gälla för naturreservatet.

A. Föreskrifter enligt 7 kap 5§ andra stycket miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden

Det är förbjudet att

1. utföra något slag av skogsavverkning eller skogsvårdsåtgärd såväl som att fälla enstaka träd eller buskar, samt att samla ihop, föra bort eller upparbeta döda stående eller liggande träd eller delar av träd,
2. så eller plantera träd,
3. borra, gräva, spränga, schakta, markbereda eller utföra annan mekanisk bearbetning av mark, block eller berg, eller bedriva täkt av något slag, utfylla, tippa, eller anordna upplag,

BESLUT
2017-10-19

Dnr 511-6422-2013

4. dika, rensa dike, kulvertera dike, dämma eller utföra annan åtgärd som påverkar områdets naturgivna hydrologiska förhållanden,
5. anlägga väg, stig, led eller uppställningsplats för fordon, båtar eller andra farkoster,
6. framföra motordrivet fordon annat än på vägar,
7. uppföra byggnad eller annan anläggning,
8. utöka befintlig byggnad eller anläggning,
9. uppföra mast eller vindkraftverk,
10. dra fram ledning i mark, vatten eller luft, eller gräva ned befintlig luftledning,
11. kalka mark, använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel eller gödselmedel,
12. plantera in eller sätta ut växter, djur eller andra organismer,
13. uppföra jaktorn, röja siktgator för jakt eller stödutfodra vilt,
14. utan Länsstyrelsens tillstånd kalka vatten.

B. Föreskrifter enligt 7 kap 6 § miljöbalken om vad ägare och innehavare av särskild rätt till fastighet förpliktas tåla.

1. Utmärkning och underhåll av naturreservatets gränser enligt Naturvårdsverkets anvisningar.
2. Anläggande och underhåll av parkeringsplatser för upp till 5 bilar enligt beslutskarta.
3. Uppsättning och underhåll av informationstavlor vid platser som markeras på beslutskartan.
4. Anläggande och underhåll av markerade stigar samt rastplatser enligt beslutskarta.
5. Översyn av äldre anordningar för besökare och rivning samt borttagande av uttjänta anordningar.
6. Bränning av utvecklingsmark och arronderingsmark.
7. Återkommande naturvårdsbränning i äldre skog.
8. Rövning och ytlig markberedning av sandmarker för att gynna gaddstekelfaunan.
9. Återställande av flottningsrensade vattendrag genom återläggning av stenar och block.
10. Tillförande av nytt bottenmaterial.
11. Igenläggning av diken.
12. Öppethållande genom rövning eller slåtter av äldre slåttertor.
13. Avverkning av yngre igenväxningsvegetation på myrmarker.
14. Avverkning eller på annat sätt borttagande av exotiska träd och buskar såsom contortatall, lärkträd, ädelgran mm samt eliminering av invasiva arter som t ex blomsterlupin.
15. Avverkning av konkurrerande träd i anslutning till vissa särskilt värdefulla trädindivider eller trädgrupper.
16. Undersökning och dokumentation av djur-, växt- och svamparter samt mark- och vattenförhållanden.

C. Föreskrifter enligt 7 kap 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas och om ordningen i övrigt i naturreservatet

Det är förbjudet att

1. borra, hacka, spränga, gräva, rista, måla eller på annat sätt skada berg, jordytan, sten eller block, eller att flytta eller bortföra sten eller block,
2. framföra motordrivet fordon annat än på vägar,
3. fälla, bortföra eller på annat sätt skada levande eller döda, stående eller omkullfallna träd och buskar,
4. elda annat än på anvisad plats och då endast med medhavd eller av reservatsförvaltaren tillhandahållen ved,
5. skada vegetationen t ex genom att plocka eller gräva upp växter såsom ris, gräs, örter, mossor eller lavar och svampar,
6. cykla förutom på vägar eller anvisade cykelleder,
7. rida förutom på vägar eller anvisade ridleder,
8. störa djurlivet på annat sätt än vad som normalt förekommer vid bedrivande av jakt.

Utan Länsstyrelsens tillstånd är det förbjudet att

9. samla in växter, djur, lavar eller svampar,
10. sätta upp permanent tavla, skylt, affisch, eller därmed jämförlig anordning eller att snitsla spår,
11. använda området för organiserad tävling eller övning, lägerverksamhet eller liknande,
12. utföra vetenskapliga undersökningar eller bedriva miljöövervakning som innebär markering, insamling, fångst eller annan påverkan på naturmiljön.

Ordningsföreskrifterna enligt 7 kap 30 § miljöbalken träder i kraft den 19 oktober 2017.

Enligt 7 kap 30 § miljöbalken gäller ordningsföreskrifterna omedelbart även om de överklagas.

Undantag från föreskrifterna enligt 7 kap §§ 5 och 30 miljöbalken

Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för

- a) förvaltaren av naturreservatet att utföra de åtgärder som krävs för att tillgodose syftet med naturreservatet och som framgår ovan av föreskrifterna enligt 7 kap 6 § miljöbalken,

BESLUT
2017-10-19

Dnr 511-6422-2013

- b) förvaltaren av naturreservatet att i uppföljningssyfte utföra inventeringsverksamhet, nödvändig insamling av bestämningsmaterial samt annan dokumentation av växt- och djurliv, luft-, mark- och vattenförhållanden inom naturreservatet,
- c) hämtning av fälld älg, hjort, björn eller vildsvin med fordon som inte ger långsiktigt bestående skador på mark eller vegetation,
- d) underhåll av befintliga jakttorn samt siktgator för jakt genom försiktig röjning,
- e) uppsättning av snitslar fram till jaktpass,
- f) framförande av motorfordon av tjänstemän i sjukvårds-, polis- eller räddningsärende (insatsen ska omgående anmälas till länsstyrelsen),
- g) framförande av snöskoter för utförande av inventering mm inom ramen för Länsstyrelsens rovdjursförvaltning,
- h) bär-, matsvamp- och blomplockning för eget behov, dock ej fridlysta eller rödlistade arter,
- i) rättighetshavare att utföra normalt underhåll av befintlig väg inklusive broar för biltrafik omfattande hela vägområdet, eller järnväg, med tillhörande anläggningar i direkt anslutning till väg- eller järnvägsområdet i enlighet med servitut eller nyttjanderätter som var gällande vid detta besluts ikraftträdande,
- j) rättighetshavare att utföra normalt underhåll av befintlig mark- eller luftledning i enlighet med ledningsrätt som var gällande vid detta besluts ikraftträdande,
- k) utföra underhåll av stugan tillhörande Ställdalens Naturstudieklubb,
- l) inplantering av fisk i fiskesjö enligt beviljat tillstånd från Länsstyrelsen som var gällande då detta beslut togs.

Fastställande av skötselplan

I enlighet med 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken mm beslutar Länsstyrelsen att fastställa den skötselplan som hör till naturreservatet enligt bilaga 2.

SKÄLEN FÖR BESLUTET

Delsträckor av Nittälvsdalen ingår sedan tidigare i fem olika naturreservat i Örebro län beslutade åren 1978 - 2005. Ytterligare en sträcka skyddades som reservat i Dalarnas län 2011.

Genom detta beslut skyddas återstående mellanliggande delar från länsgränsen i norr ned till älvens delta och utflöde i sjön Ljusnaren, dvs ytterligare ca 2 000 hektar. I beslutet ingår också ett par viktiga biflöden, Nordtjärnsälven och Kaggabäcken samt myrmarker utbildade ovanpå älvdeltat kring älvens nedre sträckning såsom Römyren, Rostamossen, Salbomossen och Bjurmossen. Med detta tillägg täcker den sammanlagda skyddade arealen ett obrutet älvlandskap med en variationsrik gradient av

miljöer bestående av dalsidornas bergshöjder, sluttningar, rasbranter, barrhedskogar med äldre brandspår, nyare brandfält, geomorfologiska bildningar, variationsrika vattendrag, myrslåttermarker, myrar och kärr. Älven som helhet saknar regleringar vilket är i det närmaste unikt för ett vattendrag i Bergslagen.

Nittälvsdalen uppvisar en särskild rikedom på geomorfologiska bildningar. Här finns glaciala och postglaciala landformer som i sin helhet och storlek är unika i länet. Utmärkande är den eroderade sprickdalen, omfattande drumlinisering av höjderna och ett stort isälvsdelta som täcker en stor del av södra Nittälvsdalen. Av landformer som ingår i depositionen av isälvs-material förekommer deltan, sandur, drumliner, rullstensåsar, slukrännor, lateralrännor, isälvsavlagringar, dödisgropar, flygsanddynor och korvsjöar. Även älvens hydromorfologi är varierad med inslag av forsar, fall, lugna vatten, omfattande meandring, svämzoner, brinkar och levéer.

Skogarna inom det nu aktuella reservatsskyddet får sin prägel av de äldre älvnära barrskogarna, särskilt av typen sandbarrskog. Artrikedomen är tämligen stor, inte minst inom de äldsta mest opåverkade värdekärnorna av barrblandskog med fuktigt stabilt mikroklimat närmast älven.

Som exempel på rödlistade arter och signalarter bland kryptogamer kan nämnas talticka, stjärntagging, doftskinn, gränsticka, veckticka, rosenticka, gräddticka, gammelgranskål, garnlav, sotlav, brunpudrad nållav, trådbrosklav, ringlav, grenskägglav, olivtalltagel, broktagel, violettgrå tagellav och norsk näverlav.

Tallhedarna är delvis extremt skarpa och återfinns på högre liggande delar av den forna isälvens sandavlagringar. Här finns en rad svamparter som är typiska för sandbarrskog och som indikerar höga naturvärden, bl a blå taggsvamp, orange taggsvamp, tallgråtticka, talltaggsvamp, motaggsvamp, taigataggsvamp och smalfotad taggsvamp.

Nittälven har sedan lång tid tillbaka nyttjats som flottningsled vilket pågick fram till slutet av 1950-talet och har under tidigare skeden av timmerflottningen rensats kraftigt på hindrande block varvid vallar lagts upp och finkornigare bottenmaterial följt med det fritt strömmande vattnet. Viktiga habitat för växter och djur såsom grusbottnar, svämzoner och kvillar har gått förlorade. Ett större restaureringsprojekt i Länsstyrelsens regi planeras att bli genomfört från 2018 och under de närmast följande åren. Detta arbete bedöms på ett väsentligt sätt förstärka förutsättningarna för vattenfårans biologiska mångfald.

Nittälvsdalen är sedan gammalt ett väl etablerat område för naturnära friluftsliv både för närboende och långväga besökare. Områdets besöksvärden ligger i dess karaktär av vildmark, intressant fågelliv,

variationsrikedom och tillgången till äldre stigar, vandringsleder och paddlingsvatten.

De ovan beskrivna bevarandevärdena knutna till områdets vildmarksprägel, geomorfologi, skogliga livsmiljöer samt mängden signalarter och rödlistade arter har endast begränsade möjligheter att finnas kvar under påverkan av skogsbruk eller större exploateringsföretag.

LÄNSSTYRELSENS BEDÖMNING

De särskilda naturvärden och friluftsvärden som framkommit om reservatsområdet kräver ett omfattande och långsiktigt skydd för att bevaras och utvecklas. Detta skyddsbehov kan endast tillgodoses genom bildande av naturreservat.

Förutsättningarna för att bevara områdets biologiska mångfald, livsmiljöer och övriga angivna värden bedöms som goda om förvaltningsinriktning, B-föreskrifter och skötselplan enligt detta beslut följs.

Beslutet följer Naturvårdsverkets riktlinjer för prioritering av naturreservatsskydd och är i överensstämmelse med Sveriges internationella åtaganden om skydd av den biologiska mångfalden samt de av riksdagen antagna miljökvalitetsmålen. Skyddet av Nittälven bidrar till arealmålet för miljömålet Levande skogar, Myllrande våtmarker, Levande sjöar och vattendrag samt till miljömålet Ett rikt växt- och djurliv.

Beslutet strider inte mot kommunal översiktsplan eller detaljplan och är därmed förenligt med 7 kap. 8 § miljöbalken.

Beslutet är förenligt med hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kapitlet miljöbalken.

Beslutet är inte i konflikt med koncessioner eller undersökningstillstånd för gruvnäringen enligt den information Länsstyrelsen fått av Bergsstaten.

Vid en avvägning, enligt 7 kap 25 § miljöbalken, mellan allmänna och enskilda intressen bedömer Länsstyrelsen att den inskränkning i enskild rätt att använda mark och vatten som beslutet om naturreservat innebär inte går längre än vad som krävs för att syftet med naturreservatet ska tillgodoses.

I enlighet med vad som sägs i 4 och 5 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning, bedömer Länsstyrelsen att de föreslagna ordningsföreskrifterna enligt 7 kap 30 § miljöbalken innebär så begränsade kostnadsmässiga och andra konsekvenser att det saknas skäl för en konsekvensutredning av regelgivningen.

REDOGÖRELSE FÖR ÄRENDET

Nittälven är sedan lång tillbaka välkänt för dess till stora delar orörda natur, det oreglerade vattendragets omväxlande karaktär och landskapets upplevelsevärden som vildmark. Delsträckor av älvdalen har tidigare skyddats som reservat: Övre Nittälvsdalen 2004, Brattforsen 1978, Mördarheden 2004, Nittälvsbrännan 2002, Kaljoxadalen 2005 och Nittälven i Dalarnas län 2011.

Från början av 1970-talet har Länsstyrelsen och kommunerna i norra delen av länet genomfört naturinventeringar av områden med siktet inställt på äldre barrskogar och skogsmyrmosaiker, däribland sträckor av Nittälvens dalgång. Ett antal områden har utpekats som förhållandevis opåverkade av skogsbruk i sen tid och bedömts som skyddsvärda med hänsyn till orördheten och förekomsten av rödlistade arter.

Flertalet av de utpekade områdena i denna del av länet ligger på mark tillhörande Bergvik Skog AB. Länsstyrelsen och Bergvik har sedan flera år haft en överenskommelse som innebär att ett antal områden med höga naturvärden undantas från skogsbruk av Bergvik mot att Länsstyrelsen vid inköp av mark med syftet att bilda naturreservat, ersätter Bergvik med annan mark av motsvarande värde. Detta blev möjligt genom den så kallade ESAB-affären då statliga Sveaskog AB efter ett regeringsbeslut 2010 överlät mark för att användas som bytesmark vid uppgörelser om reservatsbildning på andra bolagsmarker.

För Örebro län innebar det att fem större objekt tillhörande Bergvik kunde köpas in av Naturvårdsverket 2014. Nittälvens återstående oskyddade delar var ett av dessa.

Ärendet har varit föremål för remissbehandling. Sakägare och övriga remissinstanser har beretts möjlighet att yttra sig över förslag till beslut.

Samråd har skett med Hällefors och Ljusnarsbergs kommuner.

UPPGIFTER OM NATURRESERVATET

Namn:	Nittälven.
NVR id:	2005663.
Kommun:	Ljusnarsberg, Hällefors.
Natura 2000-område:	Römyren i reservatets södra del.
Lägesbeskrivning:	Ca 5 km väster om Kopparberg.
IUCN-kategori:	Ia (strikt naturreservat).
Markägare:	Staten genom Naturvårdsverket.
Rättigheter:	Jakt, fiske, ledningar, järnväg, vägar.

BESLUT
2017-10-19

Dnr 511-6422-2013

Arealer:	Totalareal 1 988 ha, varav prod skm 1 185 ha, skogl. impediment 104 ha, sjöar och vattendrag 111 ha, våtmark 582 ha, övrigt 6 ha.
Förvaltare av reservatet:	Länsstyrelsen.
Övrigt:	Nittälvsdalen utgör riksintresseområde för naturvården och förklarades 2013 som Ramsarområde.

Detta beslut kan överklagas. (Se bilaga 3.)

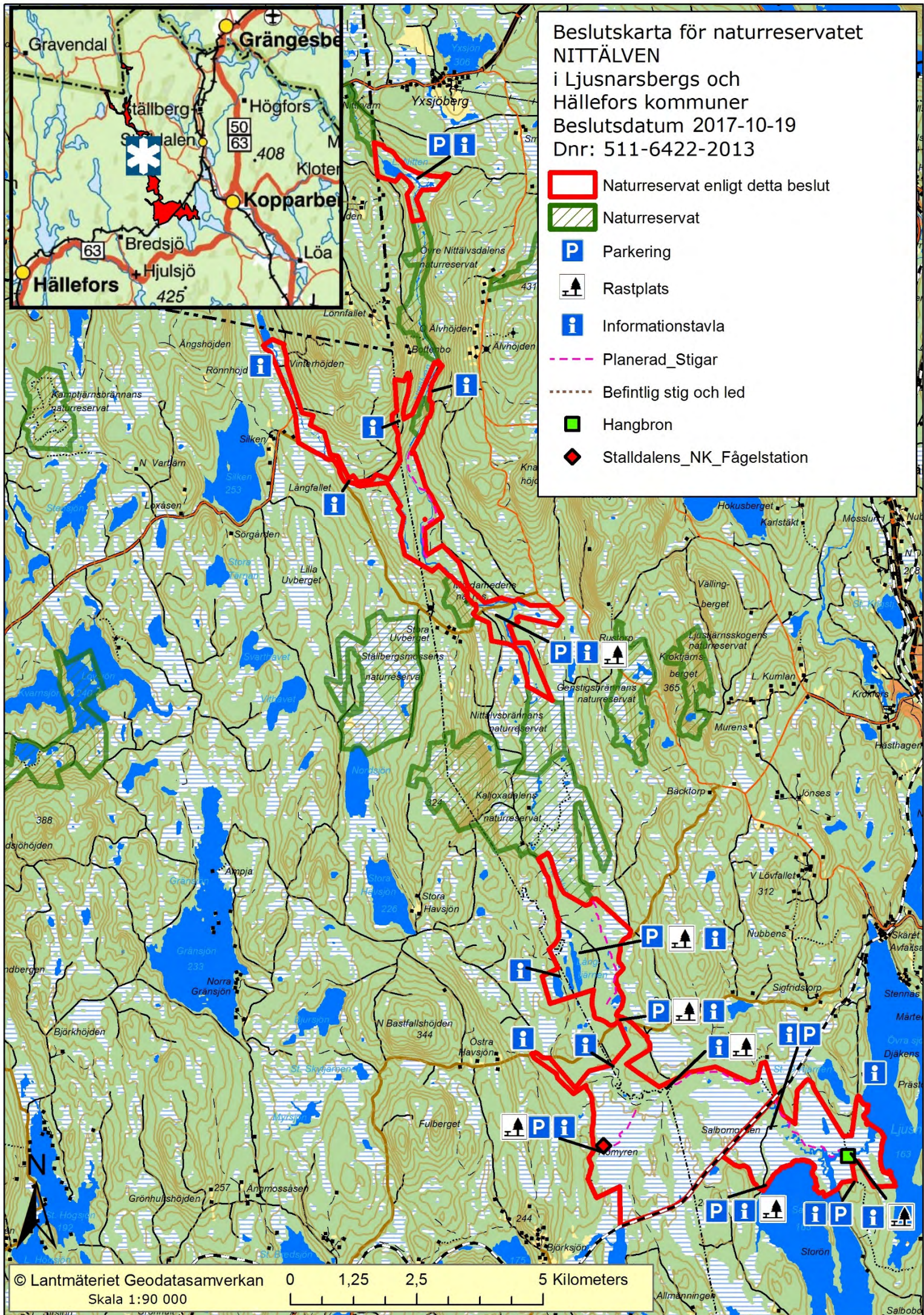
Beslut i detta ärende har fattats av Landshövding Maria Larsson. Vid den slutliga handläggningen av ärendet har deltagit länsjurist Katarina Nyberg, t.f. enhetschef Åsa Forsberg samt handläggare Hans Ljungkvist, föredragande.

Maria Larsson

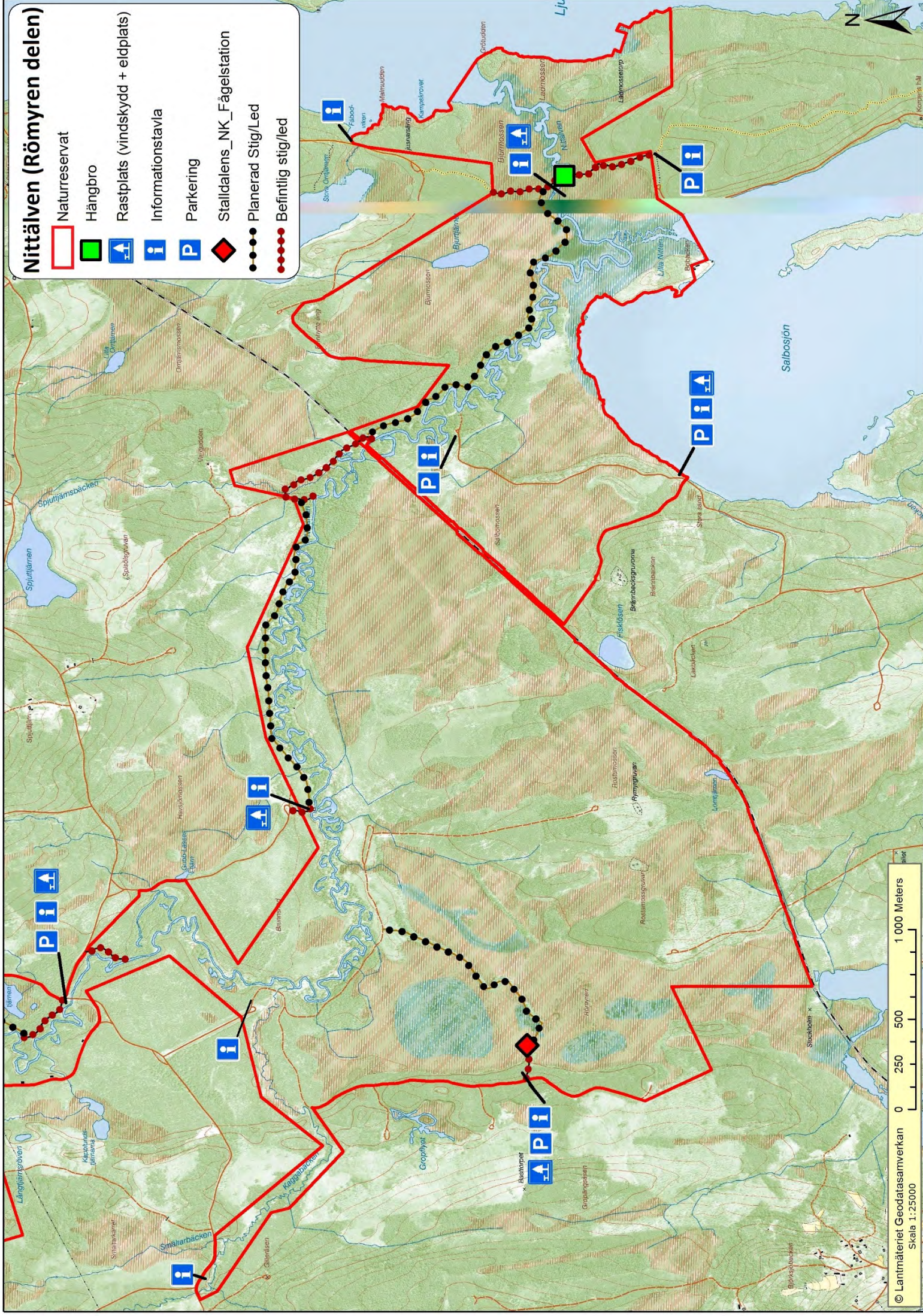
Hans Ljungkvist

Beslutskarta för naturreservatet
NITTÄLVEN
i Ljusnarsbergs och
Hällefors kommuner
Beslutsdatum 2017-10-19
Dnr: 511-6422-2013

- Naturreservat enligt detta beslut
- Naturreservat
- Parkering
- Rastplats
- Informationstavla
- Planerad Stigar
- Befintlig stig och led
- Hangbron
- Stalldalens_NK_Fågelstation

Nittälven (Römyren delen)

Nittälven (Kolbron)

Naturreservat enligt detta beslut

Naturreservat

Rastplats (vindskydd eller bord + eldplats)

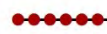
Informationstavla

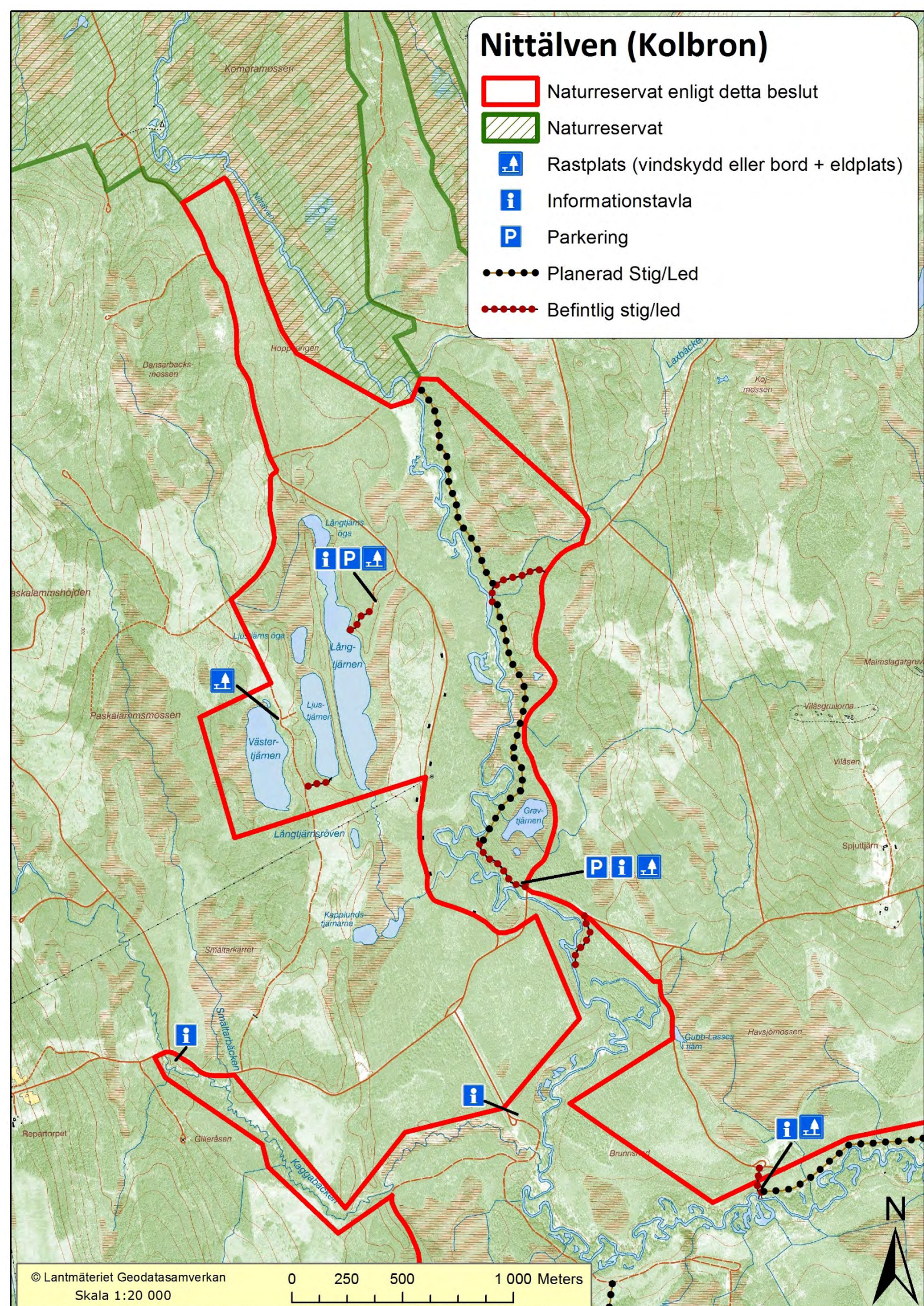
Parkering

Planerad Stig/Led

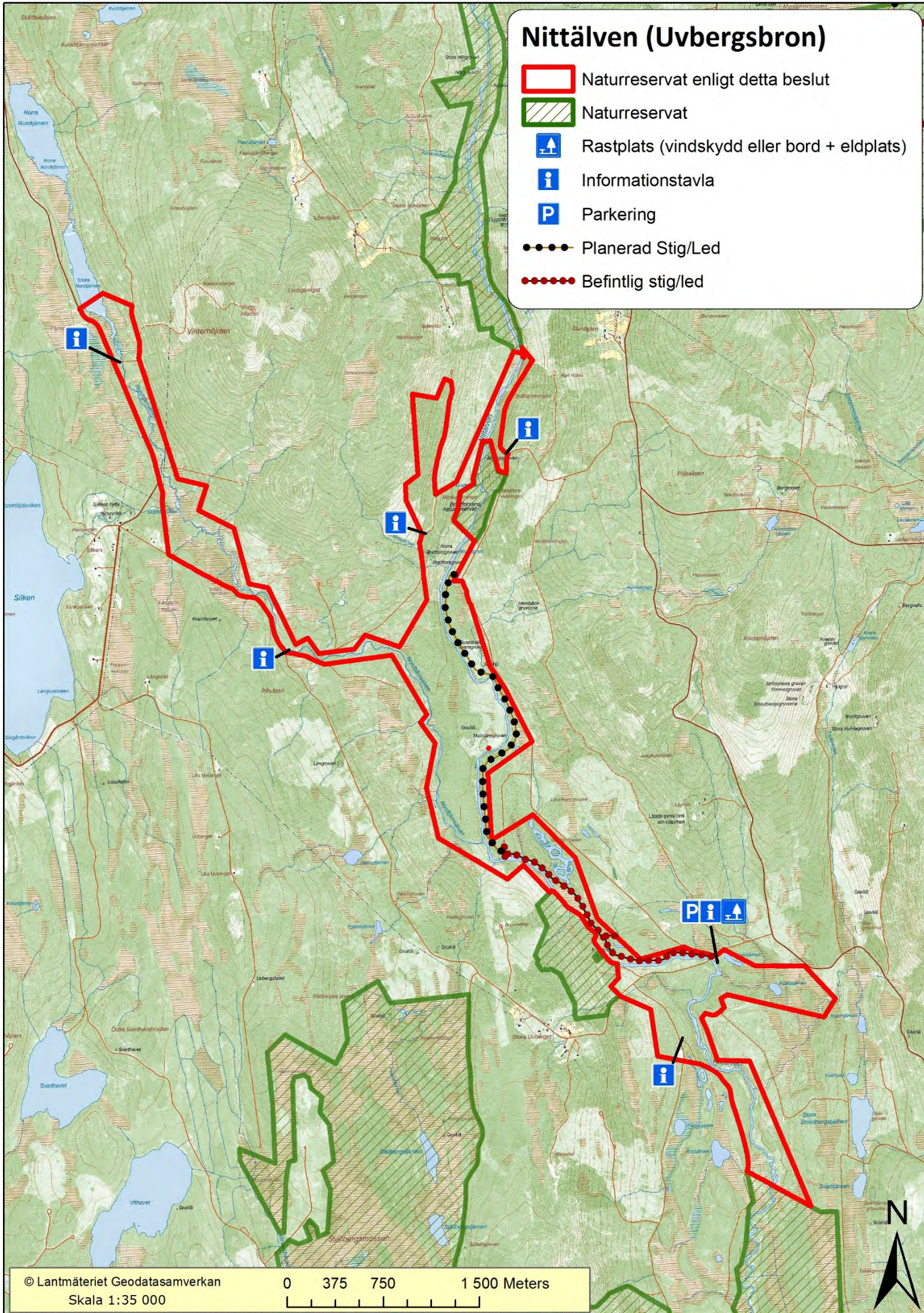

Befintlig stig/led

Nittälven (Uvbergsbron)

- Naturreservat enligt detta beslut
- Naturreservat
- Rastplats (vindskydd eller bord + eldplats)
- Informationstavla
- Parkering
- Planerad Stig/Led
- Befintlig stig/led

Nittälven (Lilla Nitten)

- Naturreservat enligt detta beslut
- Naturreservat
- Rastplats (vindskydd eller bord + eldplats)
- Informationstavla
- Parkering
- Planerad Stig/Led
- Befintlig stig/led

